

**Česká školní inspekce
Středočeský inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIS-2640/13-S

Název právnické osoby vykonávající činnost školy	Základní škola u Říčanského lesa, Školní 2400/4, Říčany, okres Praha-východ
Sídlo	Školní 2400/4, 251 01 Říčany
E-mail školy	info@zs.ricany.cz
IČO	72 045 396
Identifikátor	691 001 146
Právní forma	Příspěvková organizace
Zastoupená	Mgr. Daniel Kohout
Zřizovatel	Město Říčany
Místo inspekční činnosti	Školní 2400/4, 251 01 Říčany
Termín inspekční činnosti	3. až 5. a 12. a 13. prosinec 2013

Inspekční činnost byla zahájena předložením pověření k inspekční činnosti 3. prosince 2013.

Předmět inspekční činnosti

Získávání a analyzování informací o vzdělávání žáků, o činnosti škol zapsaných do školského rejstříku podle § 174 odst. 2 písm. a) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším, odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání poskytovaného základní školou podle § 174 odst. 2 písm. b) školského zákona, zjišťování a hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání podle příslušného školního vzdělávacího programu. Zjišťování a hodnocení naplnění školního vzdělávacího programu a jeho soulad s právními předpisy a rámcovým vzdělávacím programem podle § 174 odst. 2 písm. c) školského zákona. Sledovaným obdobím byly školní roky 2012/2013 až 2013/2014 ke dni inspekční činnosti. Inspekční činnost byla provedena na podnět podle § 174 odst. 5 školského zákona se zaměřením na řízení školy, ŠVP, personální podmínky, vzdělávání žáků se SVP a komunikaci se zákonnými zástupci žáků. Hodnocení byla pouze základní škola.

Charakteristika

Organizace *Základní škola u Říčanského lesa, Školní 2400/4, Říčany, okres Praha-východ* vykonává činnost základní školy (dále *škola*), školní družiny a školního klubu. Výuka začíná v 8:30 hodin. Škola realizuje vzdělávací program pro základní vzdělávání s názvem „*Krok za krokem*“ (ŠVP). Aktuálně se ve 21 třídách vzdělává 513 žáků 1. až 9. ročníku. Jejich počet roste. Kapacita školy je využita na 81 %. Průměr žáků na třídu činí 25.

Hodnocení podmínek k realizaci vzdělávacího programu

Škola vzdělávání poskytuje v souladu s příslušnými zákonnými vymezeními a vykazuje pravdivé údaje o své činnosti. Organizační struktura odpovídá její velikosti. Delegování řídicích a kontrolních kompetencí pro vedoucí zaměstnance, vyplývající z organizačního schéma, je příliš obecné a nekonkrétní, chybí účelné vymezení povinností pro všechny pracovní pozice. Pravidelné hodnocení učitelů vycházející z hospitací provádí společně ředitel a jeho zástupci. Ve školním roce 2012/2013 sledovali v rámci kontrolní činnosti jen částečně problémové oblasti související s fluktuací pedagogů.

Metodické orgány se zaměřují na oborově didaktické kompetence. V hodnotících materiálech zpravidla absentuje zobecnění zjištěných faktů a určení nápravného postupu. Nastavený vnitřní informační systém není plně funkční (např. evidence dokumentace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, předávání tříd, seznámení se systémem podpory u některých učitelů). Správní úkony ředitel provádí kompetentně, vydává příslušná rozhodnutí v souladu s platnou legislativou. Školní řád zahrnuje relevantní ustanovení. Velký důraz je kladen na elektronické zpracování dokumentů a podkladů (matrika, třídní knihy, žákovské knížky) a využití e-mailové korespondence. Výroční zprávy zahrnují všechny údaje dle prováděcí vyhlášky. Sledované třídní knihy neobsahovaly průkazné záznamy o průběhu vzdělávání (obsahu učiva). Zapisovány jsou očekávané výstupy dle ŠVP, bez bližší specifikace. Nelze z nich zjistit, jaké konkrétní učivo bylo v jednotlivých ročnících probráno (např. druh vyjmenovaných slov, násobilka daného čísla apod.). Rozvrh vyučovacích hodin odpovídá rozsahu uvedenému v učebním plánu ŠVP (většina předmětů se vyučuje ve dvouhodinových blocích). Rozsah přímé pedagogické činnosti ředitele a výchovné poradkyně nekoresponduje s danou právní normou, u ostatních pedagogů je s ní v souladu.

Ředitel školy splňuje požadované kvalifikační předpoklady (funkční i manažerské studium), vykonává činnost koordinátora ŠVP a informační a komunikační technologie (ICT) pro 6. - 9. ročník. Zástupkyně pro oblast pedagogicko-metodickou, bez odborné kvalifikace, působí jako koordinátor ICT pro přípravnou třídu a 1. - 2. ročník, zástupce pro oblast organizačně-administrativní jako koordinátor ICT pro 3. - 5. ročník. Oba zástupci neabsolvovali, stejně jako metodik prevence a environmentální výchovy, studium k výkonu specializovaných činností, které je pro dané pracovní pozice doporučené. Dané studium ukončila pouze výchovná poradkyně. Pedagogický sbor tvoří převážně mladí zaměstnanci (průměrný věk 31 let). Celková míra jejich odborné kvalifikovanosti není příznivá. Vzdělávání zajišťuje dvacet devět učitelů, z nichž 35 % nesplňuje odbornou kvalifikaci. Riziková je situace na 1. stupni, jen čtyři učitelé (27 %) získali odbornou kvalifikaci pro výuku na daném stupni. Některé předměty (fyzika) plně vyučují nekvalifikovaní učitelé, další (např. zeměpis) učí pedagogové bez příslušné odbornosti pro daný obor. Naopak pozitivem je, že šest vyučujících se zapojilo do studia pro splnění kvalifikačních předpokladů. Problémem zůstává velká fluktuace vyučujících. Za poslední dva školní roky dosáhla 30 %. V letošním školním roce nastoupilo osm nových učitelů (pět bez kvalifikace). Například žáci současné IV. B si od ledna 2013 zvykají na spolupráci již se čtvrtou třídní učitelkou (dvě nekvalifikované).

Plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP) obsahově neodpovídá potřebám školy. Nevychází z analýzy stavu a neuvádí konkrétní úkoly pro jednotlivé zaměstnance. Pro pracovníky s krátkou pedagogickou praxí je nastavena pomoc formou pracovních seminářů a školení. Mezi účinné formy metodické podpory patří činnost odborných sdružení, ročníkových učitelů i interní vzdělávání pedagogů na pracovišti. Škola disponuje řadou vnitřních metodických materiálů (portfolia) pro tzv. tematickou

výuku, která je direktivně zařazována do měsíčního plánu školy. Vytváření portfolií probíhá po celý školní rok na obou stupních. Větší důraz je třeba klást na zlepšování výsledků žáků a formy jejich pomoci. Sdílení zkušeností pedagogů probíhá i neformálně při denním setkávání. Osobnostní předpoklady pedagogů jsou dobře využity v oblastech jejich možností (školní časopis, sportovní aktivity, volitelné předměty). Personální zabezpečení vzdělávání vykazuje rizika.

Materiálně technické předpoklady vzdělávání umožňují bez problémů naplňovat ŠVP. Účelový areál disponuje dostatečným počtem kmenových učeben i odborných pracoven s příslušným vybavením. Každá učebna má počítač s pevným i bezdrátovým připojením na internet. Zázemí pro pedagogy je standardní. Financování školy se uskutečňuje z více zdrojů (státní rozpočet, rozvojové programy MŠMT, úplata za poskytování školské služby a příspěvek zřizovatele). Výnosy (pronájmy nebytových prostor) posilují rozpočet a se souhlasem zřizovatele se rozdělují do fondů školy. Sponzorské dary od soukromých firem směřují k rozšíření fondu učebnic, zajištění kulturních a sportovních akcí, pořízení časopisů, tiskáren a žákovských knížek. DVPP se realizuje i bezplatně ve spolupráci s dodavatelskými organizacemi (učebnice, interaktivní technika).

Systém interakce s rodiči uvedený ve ŠVP je plněn jen zčásti (*neaktuální webové stránky, neúplné informace v žákovských knížkách*) a neusnadňuje plně efektivní komunikaci mezi školou a rodinou. Z podnětů rodičů a zjištění v rámci inspekce vyplývá jejich malá informovanost v některých oblastech (např. používané učebnice a jejich využití ve výuce, údaje o výsledcích školy a jejich srovnání s dalšími školami, změny vyučujících, informace o písemných pracích, seznámení rodičů s individuálním vzdělávacím plánem, poučení pro udělení informovaného souhlasu). Zatím neexistuje účinná zpětná vazba od rodičů o spokojenosti s prací školy (např. formou dotazníků). Na připomínky k práci školy ředitel reaguje.

Nastavený systém plánování a řízení školy obsahuje dílčí rizika. Personální předpoklady mají podprůměrnou úroveň. Materiální a prostorové podmínky i získané finanční zdroje umožňují plně uskutečňovat přijatý vzdělávací program. Realizovaný komunikační systém není plně funkční.

Hodnocení průběhu vzdělávání ve vztahu ke vzdělávacímu programu

ŠVP platný od 1. září 2010 vytvořený ředitelem školy, před jejím vznikem, plně neodpovídá současným podmínkám (např. neinformuje o práci v centrech aktivit, o genetické metodě čtení, o tematických týdnech a dnech atd.). Reflektuje na změny rámcového vzdělávacího programu (RVP), účinné od 1. září 2013. Některé uváděné dílčí výstupy ŠVP např. v matematice 1. stupeň (objem krychle a kvádrů, římské číslice) nejsou uvedeny ve standardech základního vzdělávání jako očekávaný výstup. Realizaci ŠVP negativně ovlivňuje několik okolností (chybějící odborná kvalifikace vyučujících, obměna vyučujících, nejasnost používaných metod a forem práce u nových a nekvalifikovaných pedagogů). Využití disponibilních hodin koresponduje s koncepcí rozvoje školy (jazyková komunikace, ICT a ekologie). Pozitivem je, že aktuálně probíhá inovace ŠVP se zapojením současných učitelů. Jeho úprava po třech letech vychází z výsledků průběžné evaluace. Z provedených hospitací a analýzou rozvrhů hodin bylo zjištěno, že je stávající ŠVP naplňován. Mírně se zlepšila nabídka volitelných předmětů. Žáci tak získávají větší možnost volby podle svých zájmů. Pro naplnění cílů vzdělávání a na podporu rozvoje osobnosti žáka škola organizuje další akce (soutěže, přednášky, exkurze, besedy).

Podle ŠVP patří inkluzivní vzdělávání k prioritám školy. Bezbariérový přístup do všech prostor, umožňuje zapojení zdravotně postižených žáků. Úroveň poradenských služeb, poskytovaných především výchovnou poradkyní a metodičkou prevence, je standardní. Škola aktuálně integruje čtyřicet žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP). Podle individuálních vzdělávacích plánů (IVP) pracuje dvacet šest z nich. Dva žáci jsou identifikováni jako mimořádně nadaní. Pro zajištění jejich potřeb nevytváří škola optimální předpoklady. Škole chybí speciální pedagog. Řada učitelů neabsolvovala proškolení pro tuto náročnou práci. Náprava poruch učení školou není organizována skupinovou reedukací. Pouze výchovná poradkyně nabízí rodičům a žákům individuální konzultace. Minimálně se využívá slovní hodnocení. Přestože IVP jsou po formální stránce správně nastaveny, jejich aplikování je diskutabilní. V průběhu vyučování nebylo zřejmé zařazování speciálně pedagogických metod a prostředků. Příležitosti má škola v zařazení předmětu speciálně pedagogické péče, v individualizaci výuky, ve využívání speciálních pomůcek a v naplňování IVP i v dodržování termínů jejich vypracování. Pozitivem je hospitační činnost výchovné poradkyně a úspěšnost žáků se SVP na 1. stupni.

Vyučující na 1. stupni zpravidla realizovali předem danou organizaci výuky. Využívali při ní vnitřní metodické materiály. Úroveň jednotlivých hodin se odvíjela od kvality učitelů. Využití mezipředmětových vztahů a vstřícný přístup k žákům měly příznivý vliv na jejich motivaci. Vyučující u nich utvářeli vhodným způsobem ohleduplný vztah k přírodě a její ochraně. Jasně stanovené výchovně vzdělávací cíle hodin, až na výjimku, korespondovaly s obsahem učiva stanoveným ŠVP. Učitelé se snažili vytvářet prostor pro aktivní učení žáků, pravidelně zařazovali práci s textem. Při opakování a upevňování učiva minimálně začleňovali práci podle jejich schopností. Menší pozornost věnovali technikám podporujícím zapamatování učiva a dodržování délky hodin. Typické bylo propojení probíraného učiva s praktickým využitím. V menší míře bylo začlenění ICT. Žáci měli k dispozici potřebné názorné učební pomůcky a výukové materiály, které samostatně využívali. Zohledňování žáků se SVP, zejména při písemném zadávání úloh, nebylo vždy zřetelné, patrné bylo pouze poskytování individuální podpory. Práce v centrech umožňovala samostatnou i skupinovou práci, která občas postrádala efektivní kooperaci žáků. Neefektivní frontální výuka probíhala v 5. ročníku.

Při výuce převládala příjemná atmosféra. Interakce mezi učiteli a žáky měla běžnou úroveň, žáci při ní projevovali věku odpovídající míru sociálních kompetencí. Pravidla komunikace byla zpravidla dodržována. Žáci vyhledávali informace potřebné ke splnění úkolů a starší je dokázali třídit. Využívali odbornou literaturu (encyklopedie i internet), ovládali potřebnou terminologii, znaky a symboly, vytvářeli prezentace. Většina byla schopna aplikovat získané poznatky v praktických úlohách. Své názory demonstrovali při diskuzi s učitelem a prokázali kompetence k řešení problému. V jejich vyjadřování převládaly spíše jednoslovné odpovědi, případná argumentace postrádala širší slovní zásobu. Často používali slangové výrazy. Nižší úroveň měl písemný projev a grafická úprava sešitů. Nedodržování základních hygienických návyků (správné sezení, držení psacího náčiní, ochrana zraku, technika psaní) bylo zřejmé v nižších ročnících i při práci v centrech aktivit. Naopak pitný režim, změna pozic při činnostech na koberci, prostor pro oddych umožňovaly relaxaci. Příležitost k rozvoji má škola v četnějším diferencování zadání úloh, v rozvíjení slovní zásoby i v podpoře nadaných a talentovaných žáků.

Stávající ŠVP potřebuje aktualizovat. Inkluzivní vzdělávání se odvíjí od zkušenosti jednotlivých učitelů. Celkově prokazované vědomosti a dovednosti žáků měly běžnou úroveň a odpovídaly cílům stanoveným ve ŠVP.

Hodnocení výsledků vzdělávání ve vztahu ke vzdělávacímu programu

Celkové výsledky nepříznivě ovlivňuje fluktuace žáků. Obměny kolektivů tříd během roku znesnadňují práci učitelů. Většina změn probíhá na 1. stupni. Poměrně dost žáků odchází i z 1. ročníku, ale počet odchodů se neliší od počtu příchodů. Celkové výsledky školy nejsou ve výroční zprávě rozpracovány (chybí konkrétní údaje o prospěchu a chování), stejně jako úspěšnost externího testování. Absentuje i porovnání s dalšími školami. V letošním školním roce, po ukončení 3. ročníku (1. období), proběhlo srovnání znalostí žáků s požadavky ŠVP formou testů.

K předmětům s vysokým podílem žáků ohrožených prospěchem patří *matematika, dějepis, český jazyk*. Ideální není ani dostatečné hodnocení z výchovných předmětů (*občanská, pracovní, rodinná výchova* atd.). Metodický materiál *Strategie školy na podporu úspěšnosti žáků*, postrádající pomoc žákům neúspěšným, není učiteli využíván. Naopak pozitivní význam má pro žáky se sociálním znevýhodněním činnost přípravné třídy.

V žákovských knížkách chybí hodnocení zejména výchovných předmětů. Jejich struktura umožňuje písemnou sebereflexi jednotlivých žáků, hodnocení učitele i reakci rodičů. Kladem je řešení školní neúspěšnosti a výchovných problémů v rámci konzultačních hodin (setkání rodič, žák, učitel). Rodiče tak mají možnost řešení přímo podílet se na nápravě vzniklých potíží. Škola také doplácí na neinformovanost o své strategii (implementace prvků programu „*Začít spolu*“). Při komunikaci dochází k dezinterpretaci pojmů (např. záměna forem a prostředků za matematický postup a způsob řešení) a ke zvýrazňování nepodstatných prvků programu. Příležitosti má škola ve využití formativního hodnocení a v orientaci na oblasti, kde je žák úspěšný.

Komplexní charakter má prevence rizikového chování zpracovaná v minimálním preventivním programu. Výskyt negativních jevů (poškození školního majetku, ohrožování bezpečnosti spolužáků, agresivní chování) se odráží v počtu kázeňských opatření, která převažují nad pochvalami. Vedení školy je úspěšně řeší již v zárodku v rámci výchovné komise a třídnických hodin. V případě nutnosti proběhly také v některých třídách mimořádné třídní schůzky.

Škola hodnotí individuální vzdělávání žáků a zabývá se i celkovými výsledky vzdělávání. Zatím chybí systematické porovnávání výsledků. Nedostatky jsou v přijímání adekvátních opatření jak ze strany jednotlivých učitelů, tak ze strany vedení školy a metodických orgánů.

Další zjištění

Školní stravování zajišťuje soukromá společnost v areálu školy.

Závěry

- a) *Silné stránky školy jsou rostoucí počet žáků, kvalitní prostory pro vzdělávání, příjemné prostředí školy a možnost volnočasových aktivit.*
- b) *Zásadní na místě neodstranitelné nedostatky jsou práce se žáky se ŠVP na 2. stupni, rozsah přímé pedagogické činnosti dvou zaměstnanců, odborná a pedagogická způsobilost pedagogických pracovníků.*
- c) *Slabé stránky školy jsou personální podmínky vzdělávání, systém plánování DVPP, informovanost zákonných zástupců žáků, fluktuace pedagogických pracovníků a žáků.*

- d) *Návrh na zlepšení stavu: prezentace záměrů školy, stabilizace pedagogického sboru, podpora zřizovatele při finančním zajišťování DVPP, lepší spolupráce s rodiči a jejich informovanost, úprava ŠVP s využitím časově tematických plánů, využívat výsledky srovnávacích písemných prací podle standardů, individualizace a diferenciacce učiva především u žáků se slabým prospěchem na 2. stupni.*
- e) *Zhodnocení vývoje školy ve sledovaných oblastech od data poslední inspekční činnosti. Úroveň vzdělávání i výsledky žáků stále ovlivňuje nekvalifikovaná výuka. Patrné jsou metody a formy práce umožňující žákům školy aktivní přístup k učení, změna smyslu klasifikace od encyklopedických znalostí k hodnocení projevů žáků (získávání klíčových kompetencí), prolínání environmentální výchovy do běžného života a odpovídající prezentované přírodovědné znalosti a dovednosti žáků.*

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 4 školského zákona požaduje:

- do 30 dnů odstranění zjištěných nedostatků podle Závěrů písm. b) *úpravu rozsahu přímé pedagogické činnosti jmenovaných dvou pracovníků a zaslání zprávy o odstranění,*
- do 60 dnů prevenci zjištěných nedostatků podle Závěrů písm. b) *odborná a pedagogická způsobilost pedagogických pracovníků, práce se žáky se ŠVP na 2. stupni a zaslání zprávy o prevenci,*
- do 60 dnů přijetí opatření ke zlepšení stavu podle Závěrů písm. d).

Zprávu zašlete na adresu *Středočeský inspektorát, Arabská 683, 160 66 Praha 6, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9) nebo na e-podatelnu (csi.s@csic.cz) s připojením elektronického podpisu.*

Seznam dokladů a ostatních materiálů, o které se inspekční zjištění opírá

1. Zřizovací listina vydaná Městem Říčany dne 31. srpna 2009
2. Rozhodnutí ve věci návrhu na zápis změny v údajích vedených v rejstříku škol a školských zařízení vydané MŠMT, čj. MSMT-48759/2012-62 ze dne 11. února 2013
3. Závazné ukazatele rozpočtu za rok 2011, 2012 a 2013
4. Účetní závěrka sestavená k 31. prosinci 2011 a 2012
5. Výroční zprávy o činnosti školy za školní rok 2010/2011 až 2012/2013 včetně rozboru hospodaření za rok 2010, 2011 a 2012
6. Směrnice k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví v základní škole, č. j. 215/ZŠ/2010 s účinností od 29. března 2010
7. Směrnice Pracovní řád, č. j. 215/ZŠ/2010 s účinností od 29. března 2010 (povinnosti vedoucích pracovníků a zaměstnanců)
8. Směrnice Pracovní doba, platný předpis č. j. 215/ZŠ/2010 (pouze obecné vymezení)
9. Směrnice Vyřizování stížností, č. j. 215/ZŠ/2010 s účinností od 29. března 2010
10. Jmenování do funkce ředitele příspěvkové organizace Města Říčany „Základní škola U Říčanského lesa“ vydané Městem Říčany dne 5. ledna 2010
11. Školní vzdělávací program „Krok za krokem“ (ŠVP), vydaný k 1. září 2010 pod čj. 249/2013.
12. Školní řád ZŠ Říčany, platný od 1. dubna 2012
13. Kniha úrazů vedená od 1. září 2010
14. Zápis z jednání pedagogické rady ve školních rocích 2012/2013 až 2013/2014
15. Inspekční zpráva čj. ČŠIS-1105/12-02 ze dne 26. června 2012

16. Osobní spisy pedagogických pracovníků
17. Výkaz o základní škole M 3 podle stavu k 30. září 2011, 2012 a 2013
18. Rozvrh hodin na školní rok 2013/2014, včetně stanovení rozsahu pedagogické činnosti
19. Minimální preventivní program ZŠ a roční plán úkolů metodika prevence pro školní rok 2013/2014
20. Plán DVPP a plán DVPP na školní rok 2013/2014
21. Třídní knihy za školní rok 2012/2013 a 2013/2014, vzorek
22. Strategie školy na podporu úspěšnosti žáků

Poučení

Podle § 174 odst. 14 školského zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci (ČŠI), a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu Středočeský inspektorát, Arabská 683, 160 66 Praha 6, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9) nebo na e-podatelnu csi.s@csicr.cz s připojením elektronického podpisu na výše uvedenou adresu, a to k rukám ředitele inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem ČŠI k jejich obsahu, zasílá ČŠI zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole, jíž se týká, a v místě příslušném inspektorátu ČŠI.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

(razítko)

Titul, jméno, příjmení, funkce

Mgr. Václav Zemek, školní inspektor

Mgr. Václav Zemek v. r.

Mgr. Blanka Šmídová, školní inspektorka

Mgr. Blanka Šmídová v. r.

RNDr. Antonín Smrž, školní inspektor

RNDr. Antonín Smrž v. r.

Ing. Hana Borůvková, kontrolní pracovnice

Ing. Hana Borůvková v. r.

V Benešově dne 20. prosince 2013

Datum a podpis ředitele školy potvrzující projednání a převzetí inspekční zprávy

(razítko)

Titul, jméno, příjmení, funkce

Mgr. Daniel Kohout, ředitel školy

Mgr. Daniel Kohout v. r.

V Říčanech dne 9. ledna 2014

Připomínky ředitele školy

Připomínky nebyly podány.